

Tapak Selamat

BKTB | JKPP

Kadangkala, kemalangan di tapak bina berlaku kepada pekerja satu majikan (sub-kontraktor) disebabkan kegagalan majikan lain (pereka bentuk, sub-kontraktor), yang bekerja di tapak yang sama, mengawal risiko yang terbit daripada kerja mereka.

Akta Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan (AKKP) menghendaki majikan melindungi pekerjaanya daripada risiko di tempat kerja. Risiko ini tidak terhad kepada risiko yang terbit daripada aktiviti kerja majikan tersebut, tetapi juga risiko yang wujud disebabkan aktiviti kerja yang dijalankan serentak oleh majikan lain.

Realiti

- 1 Dalam situasi yang ideal, semua majikan yang ‘berkongsi’ tempat kerja seperti di tapak pembinaan haruslah ‘bergotong-royong’ dalam mencapai sasaran utama AKKP iaitu semua pekerja mereka selamat dan sihat. Gotong-royong ini termasuklah dari aspek kerjasama dan penyelarasan kerja mereka.
- 2 Mereka juga haruslah saling berhubung untuk memastikan setiap pekerja memahami risiko, dan langkah yang telah dipersetujui untuk mengawal risiko tersebut. Kerjasama ini juga perlu dalam memastikan kemudahan kebajikan pekerja adalah mencukupi dan sesuai di sepanjang tempoh kerja pembinaan.



Di sebuah projek pembinaan di Tanjung Bungah, 11 pekerja kontraktor asas bangunan maut akibat risiko yang terhasil daripada tindakan kontraktor kerja tanah dan pereka bentuk.

- 3 Keselamatan dan kesihatan pekerja pembinaan juga bergantung kepada keputusan dan tindakan yang dibuat oleh ‘majikan lain’ yang mungkin tidak bekerja serentak di tapak pembinaan. Contohnya, keputusan yang dibuat oleh pereka bentuk untuk memasang lampu

pada siling yang tinggi, dan di tepi laluan kenderaan mewujudkan risiko kepada pekerja kontraktor penyenggaraan semasa mereka menggantikan lampu yang rosak.

Pekerja mungkin terdedah kepada risiko yang wujud lantaran keputusan terdahulu majikan lain yang dibuat tanpa mengambil kira prinsip am pencegahan.



4 Kadangkala kesan keputusan terdahulu yang dibuat oleh majikan lain ini akan terus mendedahkan pekerja kontraktor penyenggaraan kepada risiko setiap kali mereka perlu menggantikan lampu yang rosak. Selain itu, tindakan dan keputusan pemilik projek dalam penetapan tempoh, bajet dan sumber projek yang tidak realistik juga boleh mempengaruhi tahap ketelitian perancangan dan reka bentuk pembinaan, menyebabkan risiko-risiko keselamatan dan kesihatan pekerjaan (KKP) kerja pembinaan tidak dikawal dengan baik.

Menjamin peningkatan tahap KKP semua majikan di projek pembinaan

Pendekatan inovatif OSHCIM

5 Prinsip OSHCIM diperkenal di negara ini melalui Garis Panduan bagi Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan di Industri Pembinaan (Pengurusan) atau Garis Panduan OSHCIM, yang telah dilancarkan pada tahun 2017. Prinsip ini telah diperkenal di Eropah pada tahun 1992 melalui Council Directive 92/57/EEC. Sehingga tahun 2010, Aires *et. al* (2010) melaporkan 15 negara di Eropah telah menyesuaikan prinsip ini ke dalam sistem perundangan. Selain itu, negara-negara lain seperti Australia, Singapura, New Zealand dan Afrika Selatan juga telah menguatkuasakan prinsip yang serupa di negara masing-masing.

6 Melalui prinsip ini, semua majikan dan orang yang bekerja sendiri di setiap rantaian perolehan projek dilibatkan, dan ditetapkan kewajipan yang jelas untuk memastikan pekerjaan atau pengusahaan mereka tidak mendedahkan sesiapa pun kepada risiko KKP. Projek

Selama ini, majikan dan orang yang bekerja sendiri di projek pembinaan seperti klien dan pereka bentuk telah terpinggir daripada tanggungjawab KKP.

pembinaan biasanya melibatkan satu majikan melantik majikan lain untuk menjalankan kerja pembinaan. Bagi menjalankan projek pembinaan yang lebih kompleks dan berskala besar, majikan perlu melantik pelbagai majikan yang berbeza untuk merancang, mengurus, mereka bentuk atau memantau projek, selain untuk menjalankan kerja pembinaan. Perlantikan ini mungkin berlaku pada masa yang berbeza di sepanjang tempoh projek, dan kadangkala majikan-majikan ini tiada pertalian kontrak tetapi bekerja di tapak yang sama.

7 Kesemua majikan ini mempunyai kewajipan di bawah seksyen 15, 17 dan 18 AKKP, namun peruntukan-peruntukan ini adalah terlalu umum. Oleh itu, peraturan, tata amalan dan garis panduan berkaitan prinsip ini telah dibangunkan di pelbagai negara bagi memperincikan tanggungjawab majikan dan orang yang bekerja sendiri yang terlibat di dalam sesebuah projek pembinaan. Di dalam Garis Panduan OSHCIM, majikan dan orang yang bekerja sendiri ini dinamakan klien, pereka bentuk dan kontraktor.

8 Umum mengetahui adalah menjadi tanggungjawab kontraktor untuk mematuhi Peraturan BOWECS. Tanggungjawab klien dan pereka bentuk, sebagai majikan atau orang yang bekerja sendiri, tidak dinyatakan di dalam mana-mana peraturan. Selama ini, mereka mempunyai tanggungjawab KKP yang tidak jelas, dan sesetengahnya telah terpinggir daripada tanggungjawab KKP sepenuhnya. Garis Panduan OSHCIM telah mengubah keadaan ini.

9 Pada masa ini, pematuhan Garis Panduan ini adalah secara sukarela, seharusnya perlu bagi memberi peluang kepada semua majikan yang terbabit untuk membiasakan diri dengan pendekatan baharu ini, supaya apabila dimandatorikan kelak, perlaksanaannya akan lebih berkesan. Walau bagaimanapun, ketiadaan kehendak mandatori OSHCIM seharusnya tidak menjadi alasan kepada majikan untuk tidak menetapkan matlamat supaya perancangan dan pengurusan projek dibuat supaya risiko projek tidak memudaratkan diri mereka dan orang lain.

Prestasi KKP Pembinaan

10 Kita mempunyai keperluan yang amat mendesak untuk mengambil inisiatif baharu, untuk mencegah kemalangan pekerjaan di tapak pembinaan kerana ianya akan mengurangkan, secara dramatik, bilangan dan kadar kematian pekerjaan negara. Pada tahun 2018, industri pembinaan menyumbang 27.7% kepada jumlah kematian pekerjaan negara. Purata 4 tahun kematian pekerjaan negara, dari tahun 2015 hingga 2018, satu dalam empat kematian pekerjaan adalah pekerja pembinaan.

11 Setiap tahun, secara purata bagi tahun 2015 hingga 2018, 4,000 kemalangan pekerjaan berlaku di industri pembinaan. Pada sela masa yang sama, secara purata, 163 pekerja maut semasa bekerja di tapak pembinaan. Kadar kematian pekerja pembinaan pada tahun 2018 adalah 13.4, iaitu 3 kali ganda kadar kematian industri negara, dan 10 kali ganda kadar kematian pekerja pembinaan di United Kingdom.

Peraturan BOWECS

12 Peraturan BOWECS terpakai semasa fasa pembinaan dan pasca pembinaan, tetapi tidak mencakupi fasa pra-pembinaan, iaitu ketika perancangan dan reka bentuk projek. Peraturan ini bersifat preskriptif, iaitu, ianya menetapkan kawalan bahaya bagi setiap situasi dan kerja tertentu. Dalam erti kata yang lain, *kerajaan mengambil tanggungjawab dalam menentu dan menguatkuasakan langkah kawalan bahaya*, dan majikan tidak mempunyai tanggungjawab untuk membuat pentaksiran risiko dan mengurus risiko di tapak pembinaan mereka. Keadaan ini, secara tidak langsung, tidak menggalakkan pemilikan risiko oleh majikan.

13 Peraturan BOWECS juga hanya memperincikan arahan-arahan kawalan risiko keselamatan sahaja, tetapi tidak mencakupi arahan kawalan risiko kesihatan dan tidak menetapkan keperluan minimum kemudahan kebajikan di tapak pembinaan.

14 Sebaliknya, Garis Panduan OSHCIM menggalakkan risiko KKP diambil peduli oleh majikan yang mempunyai kawalan seawal fasa perancangan dan reka bentuk projek. Logiknya, risiko yang dihapuskan semasa fasa perancangan dan reka bentuk adalah

merupakan risiko yang tidak lagi wujud semasa fasa pembinaan dan pasca pembinaan. Semua majikan yang boleh mempengaruhi KKP pekerja dan orang awam diberi tanggungjawab sewajarnya.

15 Selari dengan pendekatan AKKP, majikan dan orang yang bekerja sendiri dikehendaki membuat pentaksiran risiko dan menentukan sendiri langkah kawalan yang munasabah dan wajar bagi mencegah kemalangan, kecederaan dan penyakit pekerjaan. Secara tidak langsung, langkah kawalan ini ‘dimiliki’ oleh majikan. Penentuan langkah kawalan ini haruslah berlandaskan prinsip am pencegahan, dan berkadar dengan tahap risiko, kompleksiti dan skala projek dan tahap pengetahuan, kemahiran dan pengalaman pasukan projek. Secara ringkasnya, prinsip am pencegahan menghendaki majikan mengelakkan risiko sekiranya praktik; kemudian menilai risiko yang tidak praktik untuk dielak; dan menyatakan langkah wajar yang mengawal risiko pada puncanya.

16 Peraturan yang bakal menggantikan Peraturan BOWECS akan menggunakan prinsip OSHCIM, iaitu memberi kewajipan kepada semua majikan di setiap fasa projek pembinaan. Peraturan baharu ini akan mencakupi keseluruhan kitar hayat sesebuah projek bangunan atau binaan kejuruteraan, dan menyatakan keperluan perundangan berkaitan keselamatan, kesihatan dan kebajikan di tapak pembinaan.

Promosi Garis Panduan OSHCIM

17 Pada tahun 2019, pelbagai program galakkan dan bimbingan telah dijalankan kepada hampir keseluruhan bakal ‘pemegang kewajipan baharu’. Seminar, persidangan, kursus, taklimat dan bengkel telah dibuat oleh BKTB yang melibatkan banyak organisasi tempatan, seperti CIDB, KKR, JKR, UTM, UiTM, REHDA, BEM, IEM, ACEM, MBAM, PKMM, BQSM, RISM, PAM, LAM, ACAM dan ACPM, dan antarabangsa, seperti HSE, ILO, IBOR, IOSH, BSC, WSH MOM dan JACTIM. Taklimat secara terus kepada pemaju seperti Hap Seng Properties dan Sime Darby Properties turut dibuat, yang mana pada setiap sesi taklimat disertai oleh perunding dan kontraktor pemaju-pemaju ini. Selain itu, JKPP Negeri juga ada menjalankan seminar di negeri masing-masing.

18 Projek Rintis OSHCIM telah berjaya dilaksanakan oleh UTM dengan bimbingan BKTB. Projek rintis ini melibatkan 10 projek pembinaan, bertujuan untuk: (1) mengukur kesediaan industri pembinaan untuk melaksanakan saranan OSHCIM; (2) ‘menjual’ produk OSHCIM; (3) mengenal pasti keuntungan dari aspek KKP dan komersial; (4) menguji praktikaliti pelaksanaan OSHCIM; dan (5) menguji cuba modul latihan OSHCIM yang telah dibangunkan oleh JKPP pada tahun 2018. Hasil projek rintis ini telah dapat membantu BKTB merancang strategi pelaksanaan OSHCIM.

19 Pada masa yang sama, BKTB dan Jawatankuasa Penggubalan Peraturan OSHCIM telah menyiapkan draf peraturan yang bakal menggantikan Peraturan BOWECS. Draft peraturan baharu ini telah dipersetujui oleh YB Menteri untuk dihantar kepada Jabatan Peguam Negara untuk tujuan semakan. Peraturan OSHCIM ini telah disasar untuk digazetkan pada suku pertama tahun 2020.

20 Telah banyak dilaksanakan, namun masih banyak lagi yang perlu dilaksanakan. Pada tahun hadapan, berpedomankan pengalaman dan penerimaan industri, BKTB telah menetapkan strategi bagi memastikan Peraturan OSHCIM akan dapat dikuatkuasakan dengan licin dan berkesan. Di antara aspek utama yang telah dikenal pasti adalah latihan kepada pegawai dan industri, keutamaan penguatkuasaan (jangka masa pendek, sederhana dan panjang) dan kerjasama yang berterusan dengan organisasi yang terlibat di dalam industri pembinaan. Perincian bagi perkara ini akan dijelaskan di dalam edisi Tapak Selamat Bilangan 1, Tahun 2020.

Pertanyaan lanjut berkenaan buletin ini boleh emelkan kepada mfairuz@mohr.gov.my.

*Peraturan OSHCIM
disasar akan
digazetkan pada suku
pertama tahun 2020.*
